

BÀI 7: TỔ CHỨC LAO ĐỘNG KẾ TOÁN VÀ BỘ MÁY KẾ TOÁN

TS. Phí Văn Trọng

Giảng viên trường Đại học Kinh tế Quốc dân

Tình huống khởi động

- Công ty X chỉ có một kế toán với công việc hàng ngày: lập tất cả các chứng từ, ghi sổ kế toán, làm thủ quỹ, thủ kho. Sau 5 năm thuê kế toán, giám đốc công ty thuê kiểm toán về để kiểm tra thì phát hiện thất thoát 500 triệu tiền mặt.
- Doanh nghiệp vi phạm nguyên tắc gì khi bố trí kế toán như thế?

Mục tiêu bài học

01

Trình bày được khái niệm, nguyên tắc và nội dung tổ chức lao động kế toán.

02

Chỉ ra được căn cứ, phương thức xây dựng và các loại mô hình tổ chức bộ máy kế toán.

Câu trúc nội dung

7.1

Tổ chức lao động kế toán

7.2

Tổ chức bộ máy kế toán

7.1. Tổ chức lao động kế toán

7.1.1. Khái niệm

7.1.2. Nguyên tắc
tổ chức

7.1.3. Nội dung tổ chức

7.1.1. Khái niệm

Là tổ chức quá trình lao động của những người lao động kế toán nhằm thực hiện khối lượng công tác kế toán đã xác định ở các phần hành trong từng giai đoạn của công tác kế toán.

7.1.2. Nguyên tắc tổ chức

- Nguyên tắc song song: Đảm bảo công việc một cách đồng thời, nhằm giảm thời gian chờ đợi công việc, tăng cường năng suất lao động.
- Nguyên tắc tiết kiệm động tác: Nhằm loại trừ những động tác thừa.
- Nguyên tắc liên tục: Đòi hỏi phải xây dựng một quy trình lao động, trong đó các công việc nối tiếp nhau phải là sự tiếp tục các yếu tố, công việc trước.
- Nguyên tắc nhịp nhàng: Đảm bảo các nội dung và trình tự thực hiện quá trình lao động phù hợp nhằm nâng cao năng suất lao động.
- Nguyên tắc phù hợp giữa nhân viên kế toán và công việc.
- Nguyên tắc tối ưu hiệu suất trang thiết bị.

7.1.3. Nội dung tổ chức

Các chức danh lao động kế toán

Kế toán phần hành:

- Có thể chuyên môn hóa sâu theo từng phần hành, có thể kiêm nhiệm một số phần hành.
- Có trách nhiệm quản lý trực tiếp thông tin kế toán, ghi chép đối tượng phản ánh từ khâu ban đầu đến khâu lập báo cáo phần hành được giao.
- Có trách nhiệm liên hệ với kế toán tổng hợp để hoàn thành việc ghi sổ tổng hợp.

7.1.3. Nội dung tổ chức

Các chức danh lao động kế toán

- Kế toán tổng hợp: Có chức năng tổng hợp các phần hành kế toán tại đơn vị, lập báo cáo kế toán tổng hợp.
- Kế toán trưởng: Chỉ đạo, tổ chức các phần hành kế toán. Kiểm tra, giám đốc toàn bộ các hoạt động kinh tế tài chính tại đơn vị, tham mưu cho giám đốc để đưa ra các quyết định hợp lý.

7.1.3. Nội dung tổ chức

Nguyên tắc phân công lao động kế toán

- Nguyên tắc bất vị thân.
- Nguyên tắc bất kiêm nhiệm.
- Nguyên tắc tiết kiệm và hiệu quả.
- Nguyên tắc chuyên môn hóa và hợp tác lao động kế toán.

7.2. Tổ chức bộ máy kế toán

7.2.1. Căn cứ xây dựng mô hình

7.2.2. Phương thức xây dựng bộ máy kế toán

7.2.3. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán

7.2.1. Căn cứ xây dựng mô hình

Căn cứ vào khối lượng công tác kế toán

- Từng giai đoạn của quá trình hạch toán: Giai đoạn hạch toán ban đầu; giai đoạn hệ thống hóa và xử lý thông tin; giai đoạn lập báo cáo kế toán.
- Khối lượng công việc kế toán tổng hợp và kế toán chi tiết cho các đối tượng kế toán cụ thể.
- Theo mục đích cung cấp thông tin cho các đối tượng sử dụng (bên trong và bên ngoài đơn vị).

7.2.1. Căn cứ xây dựng mô hình

Căn cứ vào phân hành kế toán

- Phần hành kế toán là khối lượng công tác kế toán gắn với một đối tượng kế toán cụ thể. Khối lượng công tác kế toán từng phần hành không giống nhau do đặc điểm khác nhau của các đối tượng kế toán cụ thể.
- Các phần hành kế toán là sự cụ thể hóa nội dung hạch toán gắn với đặc trưng của đối tượng kế toán. Phần hành kế toán chủ yếu thường đặc trưng cho loại hình hoạt động của doanh nghiệp, thể hiện thông qua mật độ phát sinh của nghiệp vụ.

7.2.2. Phương thức xây dựng bộ máy kế toán

Bộ máy kế toán tổ chức theo kiểu trực tuyến

- Bộ máy kế toán hoạt động theo phương thức trực tiếp, nghĩa là kế toán trưởng trực tiếp điều hành các kế toán phân hành.
- Sử dụng một cấp kế toán theo mô hình tập trung, áp dụng với doanh nghiệp có quy mô nhỏ.

7.2.2. Phương thức xây dựng bộ máy kế toán

Bộ máy kế toán tổ chức theo kiểu trực tuyến tham mưu

- Kế toán trưởng vừa điều hành trực tiếp, vừa tham mưu cho kế toán các phần hành.
- Kế toán trưởng có mối quan hệ có tính chất tham mưu với các bộ phận như thanh tra, tin học kế toán,...
- Phù hợp cho các doanh nghiệp có quy mô lớn, địa bàn tập trung.

7.2.2. Phương thức xây dựng bộ máy kế toán

Bộ máy kế toán tổ chức theo kiểu chức năng

- Bộ máy kế toán được chia thành những bộ phận độc lập đảm nhận những hoạt động riêng rẽ, gọi là phòng (ban) kế toán.
- Kế toán trưởng của doanh nghiệp chỉ đạo kế toán nghiệp vụ thông qua các trưởng phòng (ban) kế toán.
- Áp dụng trong doanh nghiệp có quy mô lớn, địa bàn kinh doanh rộng, gồm nhiều đơn vị trực thuộc.
- Bộ máy kế toán tổ chức theo phương thức hỗn hợp: là việc kết hợp các phương thức trên với nhau trong việc tổ chức bộ máy kế toán.

7.2.3. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán

Xây dựng mô hình kế toán tập trung

- Đơn vị kế toán độc lập chỉ mở một bộ sổ kế toán, tổ chức một bộ máy kế toán để thực hiện tất cả các giai đoạn hạch toán ở mọi phần hành kế toán.
- Phòng kế toán trung tâm phải thực hiện toàn bộ công tác kế toán.
- Áp dụng trong các doanh nghiệp thống nhất độc lập, có tư cách pháp nhân đầy đủ hoặc trong các doanh nghiệp lớn có tổ chức các doanh nghiệp thành viên trực thuộc hoàn toàn.

7.2.3. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán

Xây dựng mô hình kế toán phân tán

- Bộ máy kế toán được phân thành cấp: Kế toán trung tâm và kế toán trực thuộc. Các cấp này đều có sổ sách kế toán và bộ máy nhân sự tương ứng.
- Áp dụng cho các doanh nghiệp có quy mô lớn, cơ cấu kinh doanh phức tạp và địa bàn hoạt động rộng, phân tán.

7.2.3. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán

Xây dựng mô hình kế toán hỗn hợp

- Khi một doanh nghiệp tồn tại cả những điều kiện của mô hình phân tán và tập trung thì tổ chức bộ máy kế toán thường theo kiểu hỗn hợp.
- Mô hình kế toán hỗn hợp là sự kết hợp đặc trưng của cả mô hình kế toán tập trung và phân tán.

Tổng kết bài học

Bài học đã nghiên cứu các nội dung sau:

- Tổ chức lao động kế toán: Khái niệm, nguyên tắc tổ chức, nội dung tổ chức.
- Tổ chức bộ máy kế toán: Căn cứ xây dựng mô hình, phương thức xây dựng bộ máy kế toán, mô hình tổ chức bộ máy kế toán.